ATELIERUL NR.1
MODERNIZAREA ADMINISTRAȚIEI PUBLICE ÎN CONTEXTUL INTEGRĂRII EUROPENE

CONSIDERAȚIUNI CU PRIVIRE LA ORIGINEA ROMÂNEASCĂ A TITLURILOR „REGE" ȘI „ÎMPĂRAT"

Andrei GROZA,
doctor în istorie, conferențiar universitar,
Academia de Administrare Publică

SUMMARY

In this paper, after analyzing several written ancient sources, using comparative-historical method, it is an attempt to assert that the words/ titles of „king" and „emperor" are of Romanian origin, it draw their roots from ancient Romanian language - the language spoken by the first humans.

The material can serve as opening discussion regarding the ethnic origin issue of the first human communities.

Materialul care urmează vine să consolideze afirmația noastră, făcută anterior, că limba în care Dumnezeu a vorbit cu primii oameni, de la care s-au desprins și s-au dezvoltat limbile europene și nu numai acestea, a fost limba română veche (străromâna), că strămoșii tuturor neamurilor europene și nu numai ai acestora au fost străromânii, care la începutul începuturilor au populat imensul teritoriu cuprins între fluviile Dunărea, Tigru și Nil.

Așadar, lucrările istoricilor, juriștilor, lingviștilor, altor specialiști din domeniu, DEX-ul limbii române ne spun că „rege" înseamnă suveran al unui regat, persoană care deține puterea supremă într-un regat, monarh și provine din latinescul „rex," „regis."

Tot aceste surse ne spun că și „împărat" provine din aceeași limbă latină și înseamnă stăpânitor al unui imperiu, monarh, conducător învestit cu cele mai înalte atribuții, că împărații sunt considerați superiori regilor.

Analiza izvoarelor vechi scrise însă ne dovedește cu totul altceva și anume, că ambele cuvinte sunt vechi cuvinte românești incluse în limba latină, inventată mai târziu, rămase sau răspândite în alte limbi și mai târziu, pe măsura formării acestora.

Astfel, cuvântul „rege" provine de la românescul „roi" – grup mare de albine, furnici, oameni, aflat în mișcare, iar „împărat" – de la „a împuternici."

Românii, de la începuturi, au numit albina matcă, furnica matcă, adică albina, furnica principală din roi - regină, iar principalul bărbat, adică conducătorul din roiul de oameni - rege.

Cuvântul „roi" cu sens de grup în mișcare există în mai multe limbi slave: rusă, poloneză, horvată, sârbă, bulgară ș.a., însă în toate acestea nu există cuvintele cu aceeași formă ca în română „rege" și „regină." În acest sens, în limba rusă se utilizează – țari, koroli; poloneză – krol; horvată – kroly; sârbă – kroli; bulgară – țar, cral ș.a.m.d.

Cuvintele „rege," „regină," practic, sub aceeași formă, există în limbile din așa-numitul grup latin: latină – rex, regis, regina, reginae; italiană – re, regina; spaniolă – rey, reina; franceză – roi, reine ș.a.m.d. Însă în toate acestea nu există cu aceeași formă și același sens (grup de albine, furnici, oameni), cuvântul „roi." Cuvântul „roi," în acest sens, în latină se traduce – examina, în italiană – sciame, în spaniolă - enjambre, în franceză – essaim ș.a.m.d.

După cum ușor se observă, cuvintele „roi," „rege," „regină" împreună există numai în limba română.

De asemenea, numai în română exista sub aceeași formă cuvintele „mușuroi" și „a mușuroi" strâns legate cu cuvântul „ roi."

Același lucru putem constata și referitor la originea cuvântului „împărat."

Dacă acest cuvânt, practic, cu aceeași formă – „imperator" – și același conținut există atât în limbele slave, cele numite latine, cât și în alte limbi europene, atuci în toate acestea nu există sub aceeași formă că în română „a împuternici," iar titlul „împărat" după cum se va vedea puțin mai jos, provine anume de la românescul „a împuternici."

Acest exemplu, de rând cu multe altele, ne permite să concluzionăm că limba română este mai veche decât toate cele nominalizate mai sus și că anume acestea au păstrat sub forme apropiate sau au luat cuvintele românești „rege," „regină," „împărat" și nu invers, cum ni s-a spus și ni se mai spune până în prezent.

Cei care insistă că „rege" este cuvânt latin, sunt rugați să ne răspundă, de unde s-a luat acesta în culegerile de poeme/cântări numite Rigvede, scrise în anii 1700-1100 î.e.n., adică cu multe sute de ani mai devreme de apariția în istorie a limbii latine?

Conform legendei, Rigvedele au fost alcătuite de zei și transmise oamenilor prin intermediul celor șapte rișii/regi (din sanscrită – sapta rișii – n.n.) [1] – înțelepți religioși, conducători, văzători cu sens de cunoscători ai tuturor lucrurilor și fenomenilor, de unde și denumirea de Rigvede, adică poeme, cântări ale ***regilor care cunosc, care văd totul***.

Este destul de interesant că Rigvedele care conțin multe alte cuvinte românești, așa ca apă, moarte, om, soare, șarpe ș. a. au apărut și s-au păstrat la numeroasa populație (100 mln. oameni – n.n.) din regiunea Pendjab (Pandjab) împărțită, actualmente, între Pakistan și India, în limba căreia până în prezent se întâlnesc foarte multe cuvinte românești. Pendjabii (pandjabii), probabil, sunt o ramură veche a strămoșilor de pe malurile Eufratului și Tigrului, care pe parcursul miilor de ani au fost împinși spre răsărit, în câmpiile de pe malurile fluviului Ind, și hărțuiți de vecinii din jur, practic, și-au pierdut rădăcinile românești.

Așa s-a întâmplat cu o parte a strămoșilor din Răsărit. O altă parte însă, destul de numeroasă pentru acele timpuri, s-a îndreptat, în mai multe valuri, de-a lungul secolelor, spre Europa Centrală și de Vest, unde formau comunități care, treptat, au început a se deosebi între ele după mai multe semne, inclusiv după grai.

Când troienii, strămoșii din Troia, în frunte cu Enei (nume curat românesc – n.n.) au venit și s-au așezat cu traiul pe malurile râului Albul (cuvânt, care în forma dată există numai în limba română – n.n.), numit mai târziu Tibru, au găsit aici alte comunități strămoșești dintre care cea mai numeroasă era a etruscilor, o ramură a strămoșilor care au venit din nordul Mării Negre (posibil, din Orientul Mijlociu – n.n.) și s-au așezat cu traiul în centrul și nordul peninsulei Apenine cu mult înainte de formarea Romei.

După cum arată izvoarele vechi scrise, comunitățile strămoșești aveau conducători aleși pe viață, cu atribuții religioase, militare și judecătorești numiți regi.

În scurt timp cei veniți s-au contopit cu cei de pe loc și au creat o nouă comunitate – cea a romanilor.

Romani de la Romul (753-716 î.e.n.), posibil Rumul, scris mai târziu în latină ca Romulus, primul rege roman, considerat fondator al orașului Roma și al statului roman.

Numele de Romul (Rumul), la rândul său, provine din limba română de la „a rumeni," „rumen" (roșu, roșu închis, aramiu-auriu) și înseamnă om sănătos, voinic, conducător. Situație destul de reală dacă ținem cont că în toate timpurile, dar mai ales în cele vechi, majoritatea absolută a numelor proprii își trăgeau rădăcinile de la nume de fenomene, calități personale, obiecte ș. a.

Că anume așa a fost, ne-o confirmă izvoarele arabe, persane și turcești scrise în primul mileniu al erei noastre, în care orașul Roma era numit Rum, statul roman – Rum, Rumânia, iar cetățenii acestuia – rumâni.

Despre legătura dintre culoarea rumenă, roșie închisă (culoare rezervată numai regilor și împăraților – n.n.) și numele conducătorilor statului roman ne-au vorbit direct istoricii bizantini atunci când au scris că unii împărați, inclusiv Constantin al VII-lea, Constantin al VIII-lea, au fost supranumiți în greaca veche Porfirogeneți (românește ar fi Constantin al VII-lea, Rumânul sau Roșcatul Constantin al VIII–lea, Rumânul sau Roșcatul - n.n.) de la culoarea rumână, roșie – închisă a cărămizilor din care era construit palatul, cartierul în care s-au născut (la această temă vom reveni în altă lucrare – n.n.).

Aici, am putea aduce mai multe dovezi care ar confirma faptul că atât cei veniți cu Enei cât și cei veniți înaintea acestora erau strămoși, dar ne vom limita doar la două exemple, fiindcă scopul prezentei lucrări este altul.

Astfel, mamei lui Romul (Rumul) îi ziceau Reia Silvia, adică Silvia cea Rea, iar cuvântul „rea" în forma dată există numai în limba română. Tot numai în română întâlnim și cuvântul „numitor," ori Numitor era numele purtat de bunelul lui Romul (Rumul). [2]

Nume românești au purtat și toți ceilalți șase regi romani până la instaurarea republicii.

Numele celui de-al doilea rege roman Numa Pompilius (715-674 î.e.n.), românește Numa Pompil (Pompiliu), provine din cuvintele românești, „numai," „numa," care în această formă se întâlnește ***numai*** în limba română și „pompă," „pompos" care în forme asemănătoare și, practic, cu același conținut se mai întâlnesc și în alte limbi europene.

Din limba română, de la cuvântul „tul," ceea ce înseamnă țesătură fină, străvezie, ușoară și „ostil," provine și numele celui de-al treilea rege roman Tullus Hostilius (763-642 î.e.n.) – românește Tul Ostilul.

Ancus Marcius (642-617 î.e.n.) – românește Anca Marcu sau Apii Marcu – a avut numele provenit din cuvântul românesc „apă," cunoscut cu peste o mie de ani înaintea erei noastre, în renumitele Rigvede, care era sinonim cu „ana" și alt cuvânt românesc – „marcă," adică om de vază, de seamă, cu autoritate.

Tot din limba română își trage numele și regele Lucius Tarquinius (616-579 î.e.n.) – românește Luciu Țarcu sau Luciu Țurcan. Luciu de la „a luci," „a străluci" și Tarquin – de la „țarc" – loc îngrădit, îngrăditură sau „țurcă", cușmă mare de oaie, de unde și „țurcan", adică om care poartă asemenea cușmă. Dar de ce s-a scris „Tarqu" și nu „Țarcu"? Fiindcă, în limba latină, care după cum am menționat mai sus, a fost inventată mult mai târziu, litera „ț" nu exista.

Numele lui Servius Tullius (578-538 î.e.n.) – în română Servu Tul – provine de la „a servi", a se afla în supunerea cuiva și „tul" despre care deja am vorbit.

Din cele relatate, este clar că și ultimul, cel de-al șaptelea rege, Lucius Tarquinius (535-510 î.e.n.) – românește Luciu Țarcu (Țurcan) – își trage numele din limba română.

Românești sunt și numele însemnelor care le purtau regii și împărații romani: ***sceptrul*** - ***toiagul*** (împodobit), purtat de suveran ca simbol al autorității; ***coroana***; ***toga-mantia***, largă și lungă, fără mâneci care se purta peste tunică, lăsând descoperit brațul și umărul drept; ***curul*** – scaunul din fildeș pe care se așeza suveranul.

Astfel, ***sceptrul***, cunoscut din cele mai vechi timpuri de egipteni, greci, etrusci și mai apoi de romani provine de la cuvintele românești „sub piept", prescurtat „skepto" – denumire dată bățului lung, drept, folosit de ciobani, inclusiv de a se sprijini (cu pieptul – n.n.) și asociat mai târziu ca simbol al puterii păstorului, conducătorului turmei, al comunității religioase, al oamenilor și statului.

Românesc este și cuvântul „***coroană***." Coroană, de la corn, coarne de animale purtate pe cap, ca semn al puterii, de către conducătorii primelor grupuri de oameni.

Cei care continua să afirme că toate aceste denumiri de însemne ale regilor aparțin limbii latine, sunt rugați să ne explice de ce scaunul pe care ședeau regii romani, iar mai târziu, după alungarea acestora și instaurarea republicii, funcționarii de rang înalt - se numeau „curul," iar așa cuvânt sub așa formă nu există în limba latină. Acest cuvânt sub o formă asemănătoare –culo, cul, există în alte câteva limbi, inclusiv în italiană, dar în toate acestea lipsește litera „r."

Așadar, în asemenea situație, ținând cont și de alte probe convingătoare, putem afirma la sigur că și celelalte denumiri ale însemnelor regale sunt de origine română.

Când limba latină a fost inventată mai târziu ca limbă a religiei și administrației, în ea au fost incluse multe cuvinte populare, mai ales nume proprii și acele cuvinte care nu mai puteau fi scoase din uz din cauza rolului lor mare în istoria poporului

Din cele mai vechi timpuri, titlul de rege a fost purtat de mai multe comunități străromânești din nordul și estul Mării Negre.

Astfel, conform celor relatate de Theodoretos din Cyros (393-466 e. n.), conducătorul hunilor nomazi (al geților răsăriteni), care a fost rege până la Attila și care era unchiul acestuia, a purtat numele de Roilă, [3] adică de cel mai mare în roi, roiul de huni, iar că cuvântul roilă este prezent numai în limba română, credem că nu poate fi contestat de nimeni.

Tot în acea perioadă, acei care scriu despre incursiunile goților (o ramură numeroasă a geților – n. n.), ne spun că conducătorii acestora, după cucerirea Romei, nu au dorit să-și atribuie titlul de împărat, ci au rămas să poarte după obiceiul lor titlul de rege.

Astfel, aici pot fi nominalizați ca exemplu Hermanric (Herman + ric/rege), Atanaric (Atan + ric/rege), Alaric (Ala + ric/rege), Teodoric (Teodor + ric/rege), Roderic (Rodo +ric/rege) ș. a.

După cum am menționat, cuvântul „împărat" provine de la cuvântul românesc „a „împuternici" care nu există sub această formă în nicio altă limbă, inclusiv nici în limba latină.

Cum a apărut și a început a fi utilizat titlul „împărat"?

Izvoarele scrise ne mărturisesc că cu mult timp înainte de întemeierea Romei la etrusci se întâlneau cazuri când regii lor erau împuterniciți cu atribuții mult mai mari decât în situații obișnuite. Atribuirea acestor împuterniciri excepționale se făcea de către adunarea generală.

Această situație este depistată, mai târziu, și la primii romani. Regii acestora, de asemenea, primeau din partea adunării generale așa-numitul în limba latină „imperium" (în română – împuternicire) pe viață, conform căruia acesta avea dreptul, după realizarea sarcinii urmărite, să se dezică de împuternicire, ceea ce mulți o și făceau.

Cel care deținea un asemenea „imperium" nu putea fi tras la răspundere, niciodată, pentru acțiunile săvârșite în atingerea scopului pentru care acesta era atribuit.

În perioada republicii „imperiumul" se acorda persoanelor care dețineau cele mai înalte funcții de stat, iar de cele mai multe ori – consulilor.

Deținătorilor de „imperium" li se înmânau insigne speciale – semn că persoana dată acționează în numele statului și toți erau obligați să i se supună.

Întrucât „imperiumul" (împuternicirea), ca regulă, se atribuia deținătorului real al puterii de stat, acesta, cu trecerea anilor, a început a fi numit împărat, în latină – imperator.

Primul care a utilizat acest titlu anume în sens de conducător real al statului a fost Octavian August, care în anul 27 î.e.n. și-a depus în fața Senatului toate împuternicirile excepționale atribuite anterior, în afară de cele de comandant al 75 de legiuni și împărat.

Este interesant faptul că ultimul împărat al Imperiului Roman de Apus a purtat tot nume românesc Iuliu Nepot (în latină Iulius Nepot), deoarece cuvântul „nepot," în această formă, există numai în limba română.

Ulterior, titlul de „împărat" căpătat prin moștenire, a fost purtat de conducătorii mai multor state.

În prezent unicul împărat este cel al Japoniei.

NOTE

1. <*www.ru.wikipedia.org/wiki/canmapuwu*>.
2. <*www.ro.wikipedia.org/wiki/Romulus_%C8%99i_Remus*>.
3. Theodoretos din Cyros. **Istoria bisericească**. // *Izvoarele istoriei României*, vol. II București, 1970, p. 237.